

XX століття народною мовою, доволі точно відтворює оригінал твору. Пізніші проаналізовані переклади більшою мірою тяжіють до норм літературної мови.

Ключові слова: діалект, ідіома, літературна норма, переклад, стиль, тон, фразеологія.

Аннотация

В статье проанализированы украинские, русский и польский переводы романа Марка Твена “Приключения Гекльберри Финна” (на примере переводов Н. Гринченко, И. Стешенко, Н. Дарузес и М. Танрновского) и их исторические предпосылки. Исследованы языково-стилистические особенности этих переводов. Показано, что перевод Н. Гринченко, выполненный в начале XX века на народном языке, достаточно точно воспроизводит оригинал произведения. Более поздние проанализированные переводы в большей степени тяготеют к нормам литературного языка.

Ключевые слова: диалект, идиома, литературная норма, перевод, стиль, фразеологизм.

Summary

The author has analysed Ukrainian, Russian and Polish translations of “Adventures of Huckleberry Finn” by Mark Twain, conducted by N. Hrinchenko, I. Steshenko, N. Daruzes, M. Tamovski and their historical background. Linguistic and stylistic peculiarities of these translations have been researched. It is demonstrated that N. Hrinchenko’s translation, made at the beginning of the 20th century, reproduces the original work quite exactly. Later translations tend to the norms of literary language to a greater extent.

Keywords: dialect, idiom, literary norm, phraseology, style, tone, translation.

УДК 811.111'373.7(045)

Балабан О. О.,
кандидат філологічних наук,
Маріупольський державний університет

СИСТЕМНИЙ ХАРАКТЕР ТА СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛІЙСЬКИХ КОЛЬОРОПОЗНАЧЕНЬ

Одним з універсальних засобів мови є вільний вибір і сполучуваність лексичних одиниць. Із обмеженого набору одиниць мовної системи можна побудувати необмежену кількість комбінацій, що базується на регулярних правилах коду. Розкриття внутрішнього механізму з'єднання компонентів, виявлення змін, що відбуваються у фразеологічній сполучуваності слів, аналіз одиниць фразеологічного складу, що передбачає вивчення їх структури, відтворюваності, визначення обсягу фразеології, дослідження характеру і властивостей значення фразеологізмів тощо – це тільки деякі із завдань науки про стійки словосполучення – фразеології. Процес зародження та становлення фразеології як самостійної лінгвістичної дисципліни припадає на початок XX ст. Досить плідними є дослідження вітчизняних (зокрема російських та українських) мовознавців. Розробкою питань теорії фразеології займалися В. В. Виноградов, Є. Д. Поливанов, Л. А. Булаховський, В. Л. Архангельський, В. М. Мокієнко, В. Г. Гак, О. І. Смирницький, О. В. Кунін та ін. Серед західних мовознавців слід відзначити Ш. Баллі та Л. П. Сміта. Але і досі лунають дискусійні голоси навколо самого об'єкту вивчення фразеології, розуміння її в широкому і вузькому сенсі. Широкий обсяг фразеології визначається на основі критерію відтворюваності фразеологізмів у

готовому вигляді. При виділенні ж вузького обсягу фразеології користуються критерієм еквівалентності фразеологізму певному слову. Представники вузького розуміння обсягу фразеології (О. М. Бабкін, Н. М. Амосова, Х. Касарес, В. П. Жуков та ін.) об'єктом дослідження вважають лише ті звороти, що виконують у мові функцію номінації, яка у семантичному відношенні рівнозначна слову. Такі звороти є носіями лексичного значення – знака мовної системи.

Дослідження семантики слова – актуальна проблема сучасної лінгвістики і пропонує розвідка стосується спроби дослідити семантичні можливості колоронімів / кольоропозначень в англійській мові. Кольоропозначення як окрема група словника мови – відкрита система, яка характеризується історичною стійкістю, відзначається різноманітністю словотвірної структури лексем, має містку семантичну структуру, зумовлену, з одного боку, багатством хроматичної гама об'єктивної дійсності, з іншого – соціокультурною сутністю кольору, що втілюється в його експресивній, асоціативній та символічній значущості.

Визначення системних зв'язків між ФО, до складу яких входять колороніми, дає змогу виявити семантичні можливості даних лексем. Найяскравіше ці зв'язки виявляються у фразеологічній синонімії та антонімії.

– **Black**

Серед фразеологічних варіантів, до складу яких входить компонент *black*, можна виділити декілька груп:

1) фразеологічні варіанти, в яких інваріантним елементом є лексема *black*. У більшості своїй – це фразеологізми-порівняння: *as black as a crow, as black as a raven, as black as a sloe, as black as coal, as black as ebony, as black as ink, as black as jet, as black as soot, as black as ace of spades* (всі означають “дуже чорний”); *as black as hell, as black as my hat, as black as night, as black as pitch* (мають значення “темно, хоч око виколи”); *as black as sin, as black as thunder, as black as thunder storm* (позначають похмурість людини – “хмара-хмарою”). До цієї групи належать і такі фразеологізми-метафори: *black flesh, black stock* (чорні раби), *to depict in black colours, to paint smth. black* (показувати в найгірших тонах); *there's a black sheep in every flock, it is a small flock that has not a black sheep* (в сім'ї не без виродка);

2) фразеологічні варіанти, де варіативним елементом виступає саме лексема *black* (іноді також з заміною і інших компонентів). Це такі метафоричні вирази як *black in the face, red in the face* (багровий, червоний від гніву, напруги); *things look black, things look blue* (справи гіршають); *to blush like a black dog, to blush like a blue dog* (бути безсоромним); *a black swan, a white crow* (дивне явище). Серед варіантів цієї групи зустрічаються і метонімії: *black shirt, brown shirt* (фашист); *black-coated workers, white-collars workers* (трудова інтелігенція).

Український фразеолог Л. Г. Скрипник зазначає, що лексичні варіанти ФО виникають найчастіше внаслідок синонімічних заміни компонентів. Отже, колоронім буде вступати в синонімічні зв'язки з іншими лексемами, що позначають колір.

Найчастіше зустрічається синонімічна пара *black – blue*. У різних фразеологізмах ці лексеми мають різне значення. Вони виступають синонімами

при позначенні станів гніву, похмурості; рис характеру – безсоромності (пор. також етимологію).

Синонімами виступають і такі наближені за кольоровою ознакою лексеми, як *black – brown*. Дані колороніми вживаються на позначення фашиста. *Black* та *red* вступають в синонімічні зв'язки при позначенні людини в гніві.

Незважаючи на те, що являючись вільними лексемами, колороніми *black* та *white* є антонімами, входячи до складу деяких фразеологізмів, вони виступають як синоніми. Наприклад, при позначенні дивного, аномального явища (*a black swan – a white crow*) та трудової інтелігенції (*black-coated workers – white-collared workers*). Це пояснюється їхньою сполукою з іншими лексемами, які у фразеологічних варіантах змінюються разом з колоронімом.

Синонімами будуть виступати наступні фразеологізми: *black art – black magic* (чорна магія); *the gentleman in black – the black man* (дідько, сатана). Ці фраземи відрізняються стилістичним забарвленням (перший випадок) та відтінком значення (в другому прикладі).

Фразеологічні антоніми зі складовим компонентом *black* можна також розподілити на дві групи:

1) фразеологічні антоніми, до складу яких входить лексема, що означає повну протилежність до даної (в нашому випадку – лексема *white*): *black lie – white lie* (навмисна брехня – невинна брехня); *black magic – white magic* (чорна магія – біла магія); *black frost – white frost* (мороз без інею – іній, наморозь); *black letter – white letter* (готичний шрифт – латинський шрифт).

2) фразеологічні антоніми, до складу яких входить лексема, що вступає в антонімічні зв'язки з компонентом *black* лише у певному контексті (під контекстом мається на увазі сукупність компонентів даного фразеологізму): *black-letter day – red letter day*; *to look at the black side – to take a rose-coloured view*; *black friar – gray friar*.

Отже, виокремлений з ФО компонент *black* вступає в наступні антонімічні зв'язки: *black – red* (буденний – святковий); *black – rosy* (несимістичний – оптимістичний); *black – gray* (монахи різних орденів).

– **Blue**

Серед ФО з компонентом *blue*, які належать до групи фразеологічних варіантів, в яких колоронім *blue* є інваріантним, переважають метафори: *to be in the blues, to have a bit of blues, to get blue* (бути в пригніченому стані); *to make the air blue, to turn the air blue* (дуже сильно лягтися); *blue fear, blue funk* панічний страх); *to vanish into the blue, to disappear into the blue, to go off into the blue* (запропаститися, зникнути безслідно). Зустрічаються і метонімії: *blue bonnet, blue cap* (шотландець); *the Cambridge blues, the light blues* (кембріджські студенти на спортивних змаганнях).

Варіантами є і наступні фразеологізми, у них варіативними виступають дві лексеми: колоронім та сполучувана з ним: *blue-eyed boy, white-headed boy* (улюбленець, пестунчик).

Серед фразеологічних синонімів слід зазначити наступні: *bit of blue sky*, *blue bore* (промінь надії, перспектива на покращення).

Отже, як бачимо, до складу фразеологічних варіантів та синонімів цієї групи входить лише колоронім *blue* (за винятком *white-headed boy*). Лексема *blue* може вступати у синонімічні зв'язки лише з колоронімом *black* (див. попередню групу).

Як антоніми виступають такі ФО: *to see through blue glasses* – *to see through rose-coloured glasses* (песимістично дивитися на речі – оптимістично дивитися на речі).

Як вільна лексема, слово *blue* має антонімічну пару *blue* – *rosy* (песимістичний – оптимістичний). Ці антоніми є контекстуальними.

– **White**

В англійській мові з колоронімом *white* існує певна кількість фразеологічних варіантів. Як і ФО, до складу яких входить лексема *black*, фраземи цієї групи можна розподілити за сталістю колороніма у складі виразів:

1) лексема *white* є інваріантним елементом при утворенні таких варіантів: *as white as a ghost*, *as white as a sheet*, *as white as ashes*, *as white as death*, *as white as marble* (блідий як полотна); *as white as a lily*, *as white as chalk*, *as white as driven snow*, *as white as ivory*, *as white as milk*, *as white as snow* (білосніжний). Фразеологізмів-метафор, як от *to show the white feather*, *to mount the white feather*, *to fly the white feather* (злякатися, виявити малодушність); *white caps*, *white horses*, *white noses* (білі гребні хвиль); *to wash a blackmoor white*, *to wash an Ethiopian white* (займатися безнадійною справою); *to hang out a white flag*, *to hoist the white flag* (визнати себе переможеним); *to stand in a white sheet*, *to put on a white sheet* (каятися).

2) лексема *white* є варіативним компонентом; як правило, і інші лексеми змінюються в сполучі з даною: *to show the white feather*, *to turn yellow* (злякатися, виявити боягузство).

Синонімічними ФО виступають *white feather* та *white liver* (малодушність, боягузство). Дані фраземи відрізняються відтінками значень.

Таким чином, фразеологізми, до складу яких входить колоронім *white*, як правило, вступають в синонімічні зв'язки з виразами, компонентом яких є та ж лексема *white*. Виняток становлять синонімічна пара *to show the white feather* та *to turn yellow*. Виокремлений компонент *white* в даному випадку несе смислове навантаження лише з компонентом *feather*.

Традиційним антонімом колороніма *white* є *black*. Деякі фразеологізми з цим компонентом також вступають в антонімічні зв'язки (див. фразеологічні антоніми з лексемою *black*). Але така пара висловів, як *a white man* (порядна, чудова людина) та *the black man* (диявол, сатана; мурмило, страховище) будуть вступати як антоніми лише за певних умов.

Протилежне значення мають вирази *white meat* – *red meat* (свинина, телятина, курятина (біле м'ясо) – яловичина, баранина). Отже, колороніми *white* та *red* виокремлені з ФО утворюють антонімічну пару.

В деяких випадках антонімічні лексеми *black* та *white* у складі певних фразеологізмів є квазі-антонімами: *white flag* (парламентський прапор) і *black flag* (піратський чорний прапор; прапор, який піднімають над в'язницею на знак страти когось); *the white flesh* (плоть, біле м'ясо) і *black flesh* (чорні раби).

– **Red**

Фразеологічними варіантами з інваріантним елементом *red* є ФО *as red as a cherry* та *as red as a rose* (рум'яний, кров з молоком); *like a red rag to a bull* та *to act as a red rag acts upon a bull* (сильно дратувати, виводити з себе); *not to care a red cent* та *not to give a red cent* (ставитися цілком байдуже, зовсім не цінувати).

Варіювання колороніма *red* відбувається у таких фраземах як *red in the face*, *black in the face*, *blue in the face* (багровий від гніву). Як зазначалося вище, при позначенні гнівного стану людини можуть вживатися різні колороніми, які між собою вступають у синонімічні зв'язки: *red – black – blue*.

На перший погляд зазначені нижче фразеологізми можуть здатися фразеологічними синонімами. Але насправді такими не є, бо позначають або ж різні відтінки червоного кольору, або застосовуються при описі різних людських станів. До таких висловів належать фразеологізми-порівняння *as red as a poppy* (зашарівся, як маків цвіт), *as red as a beetroot* (червоний від сорому), *as red as a lobster* (червоний, як рак), *as red as a turkey-cock* (червоний, як індик), *as red as fire* (червоний, як вогонь; вогняночервоний), *as red as blood* (червоний, як кров).

– **Green**

Незмінним компонентом є лексема *green* у складі наступних фразеологічних варіантів: *as green as a gooseberry*, *as green as grass* (недосвідчений, зелений); *green hand*, *green horn* (новак, людина без досвіду); *green finger*, *green thumb* (садівницьке мистецтво); *green goods*, *green meat*, *green stuff* (овочі, зелень); *the green man*, *the man in green* (легендарні жителі лісів).

Серед синонімів зустрічаються такі, де присутній колоронім *green* в обох фраземах, та ті, де компонент на позначення кольору є варіативним: *green goods*, *the long green* (обидві ФО позначають гроші, але в першому випадку – фальшиві банкноти); *in the green*, *in the pink* (у розквіті сил).

Отже, єдиною синонімічною парою є *green – pink*, які позначають чудовий фізичний стан людини.

Антонімічне значення мають такі вирази, як *a green light* та *a red light* у складі фразеологізмів *to give a green light* (відкрити шлях, розв'язати руки) і *to see a red light* (бачити небезпеку). *Green year* (дитячі роки, роки дитинства) та *yellow leaf* (старість) також протилежні за своєю семантикою.

Таким чином, утворюються антонімічні пари: *green – red* (дозвіл – заборона, небезпека); *green – yellow* (молодість – старість).

– **Yellow**

В англійській мові існує певна кількість фразеологічних варіантів і з лексемою *yellow*. Майже в усіх них даний колоронім є інваріантним елементом. Це переважно фразеологізми-порівняння: *as yellow as a crow's foot*, *as yellow as a*

guinea, as yellow as a kite's claw, as yellow as corn, as yellow as gold (жовтий, як лимон; злотистий, золотавий).

Yellow flag та *yellow jack* також є варіантами ФО, що позначає “карантинний прапор”. Для позначення золотої монети вживаються фразеологічні варіанти *yellow boy* та *yellow jacket*. Боягузтво можуть означати такі ФО, як *a yellow streak* та *a streak of yellow*, що є варіантами.

Синонімами виступають такі фраземи, як *a yellow streak* та *white liver*. Обидві ФО означають боягузтво, але в першому випадку додається конотативне значення “нахил до віроломства”, а в другому – “малодушність”. *Yellow leaf* та *gray hairs* також мають спільну семантику (старість).

Як бачимо, колоронім *yellow* може вступати у наступні синонімічні зв'язки: *yellow – white* (боягузтво); *yellow – gray* (старість).

До варіантів належать і ФО *all cats are gray in the dark, when candles are out* (вночі всі коту буці); *to do brown, to do up brown* (доводити до кінця); *to call white black, to turn white into black* (називати біле чорним); *to prove that black is white and white black, to swear black and white* (нахабно брехати); *to beat somebody black and blue, to pinch somebody black and blue* (побити до синців).

Як видно, в даних фразеологізмах ті самі лексеми на позначення кольору зберігаються в обох варіантах фраземи.

Синонімічну пару будуть утворювати вирази *to call white black* та *to prove that black is white*. Їх відмінність у відтінку семантики.

Окремо слід зазначити фразеологізми, що мають значення “мати нездоровий вигляд, погано почувати себе” та “мати здоровий вигляд, добре себе почувати”. Кожна з цих ФО має декілька варіантів: *to be (feel, look) green about the gills, to be (feel, look) blue about the gills, to be (feel, look) yellow about the gills, to be (feel, look) white about the gills* (погано себе почувати); *to be (feel, look) red about the gills, to be (feel, look) rosy about the gills* (добре себе почувати).

Таким чином, виокремлені колороніми утворюють синонімічні ряди: *green – blue – yellow – white* та *red – rosy*.

Між собою ці два вирази утворюють антонімічну пару, отже синонімічний ряд *green – blue – yellow – white* буде антонімічний лексемам *red – rosy*, відповідно кожна лексема синонімічного ряду вступає в антонімічні зв'язки з колоронімами *red* та *rosy* (наприклад, антонімами будуть *green – red, blue – rosy, yellow – red* тощо). Подібні синонімо-антонімічні зв'язки будуть наявні лише при позначенні гарного чи поганого стану здоров'я людини.

Серед фразеологізмів англійської мови і зокрема серед тих, до складу яких входять колороніми, зустрічаються полісемічні та омонімічні.

Прикладами полісемічних ФО можуть слугувати такі вислови, як *to look black* – 1) мати незадоволений, похмурий вигляд; 2) бути в поганому стані; *black letter* – 1) велика друкована літера; 2) старовинний англійський готичний шрифт; *black eye* – 1) підбите око; 2) поразка, відсіч, провал; *blue blood* – 1) аристократичне походження; 2) людина аристократичного походження; *to bleed white* – 1) зробити сильне кровопускання; 2) перен. обезкровлювати, робити знесиленим; 3) перен.

видавлювати останні соки, викачувати гроші; *white light* – 1) денне світло; 2) перен. безстороннє судження, безсторонній висновок; *red-letter day* – 1) свято; 2) святковий, радісний, пам'ятний день; *black and white* – 1) малюнок пером; 2) чорно-білий кінофільм.

Як бачимо, значення одного і того ж фразеологізму не можна поділити на прямі і переносні (що характерно для полісемічних слів). Перенесене значення в більшості випадків набуває саме колоронім. Завдяки назві кольору, що входить до складу ФО, виникають нові значення, які обов'язково семантично пов'язані між собою.

Випадок, коли значення фразеологізму несумісні, можна вважати фразеологічною омонімією. Омонімами є наступні вирази: *black cap* – 1) судова шапка; 2) чорна малина; *the black ox has trod on his foot* – 1) його спіткало нещастя; 2) він постарів; *the blue devils* – 1) смуток, нудьга 2) біла гарячка; *red rag* – 1) те, що дратує, бісить; 2) груб. мова; *green goods* – 1) свіжі овочі 2) фальшиві банкноти; *to do brown* – 1) доводити до кінця 2) дурити, обманювати.

Виникнення омонімічних значень даних ФО можна пояснити одночасною метафоризацією вислову, що відбулась у різних напрямках.

Фраземи-пароніми також зустрічаються серед ФО, в яких одним з компонентів є колоронім. Розглянемо деякі з них. Паронімами є вирази *the blue devil* (злий дух-спокусник) та *the blue devils* (смуток, нудьга). У першому випадку смисловий акцент робиться на лексемі *devil*, а в другому – саме колоронім *blue* є смислоутворювальною лексемою. Подібне явище спостерігається і в паронімах *the white sheets* (газети), де *white* має атрибутивну функцію, та *white sheet* (покаянний одяг), де колоронім підкреслює саме процес покаяння, очищення. *The black book* ("чорна книга") та *black books* (немилість) також є паронімами.

Розглянувши системні зв'язки, в які можуть вступати фразеологізми з колоронімами, можна зробити наступні висновки:

1) при утворенні фразеологічних варіантів та синонімів лексеми на позначення кольору можуть взаємозмінюватися в певному фразеологічному контексті, виступаючи, таким чином, як синоніми. Хоча більшість варіантів та синонімів виникають при заміні лексеми, що не позначає колір, колоронім же залишається сталим компонентом;

2) серед антонімічних пар є такі, до складу яких входять контрастно зіставлені лексеми (білий – чорний). Однак більш вживані у структурі ФО контекстуально антонімічні колороніми. Поза фразеологією вони не будуть вступати в антонімічні зв'язки. Це свідчить про яскраву образність таких мовних утворень, як фразеологізми;

3) вживання назв кольорів у складі полісемічних, омонімічних та паронімічних ФО дає підстави стверджувати, що дані лексеми, як компоненти фразеологічних висловів, створюють основу для метафоричного перенесення семантики і є смислоутворювальними елементами.

Також слід засвідчити, що існує група фразеологізмів з колоронімами, які є фраземами-дериватами і можуть вживатися як самостійні звороти, так і у складі ФО,

які їх породили. До таких належать вирази *the black dog* (хандра, нудьга) та твірний *the black dog is on one's back* (нудьгувати); *red herring* (привід для відвертання уваги) та *to draw a red herring across the path* (навмисне вводити в оману); *a black sheep* (негідник, шахрай, паршива вівця) і *there's a black sheep in every flock* (в сім'ї не без виродка) та деякі інші. Серед поданих ФО спостерігається явище розширення значення фразеологізму-деривата. У деяких випадках це відбувається завдяки акцентуванню семантики колороніма (напр. *a black sheep*, як зворот-дериват, набуває ще більш негативного забарвлення, ніж він містить у складі ФО-твірника). Дослідження значень фразеологізмів-дериватів і можна віднести до перспектив подальшого дослідження.

Література

1. Амосова Н. Н. Основы английской фразеологии / Н. Н. Амосова. – Л. : Изд-во Ленинградского университета, 1963. – 208 с.
2. Архангельский В. Л. Устойчивые фразы в современном русском языке / В. Л. Архангельский. – Ростов-на-Дону : РГУ, 1964. – 315 с.
3. Балли Ш. Французская стилистика / Ш. Балли ; [пер. с фр. К. А. Долинина]. – М. : Изд-во Иностран. лит., 1961. – 392 с.
4. Булаховський Л. А. Вибрані праці : [в 5-ти т.] / Л. А. Булаховський. – К. : Наукова думка, 1978. – Т. 3. – 591 с.
5. Виноградов В. В. Избранные труды : лексикология и лексикография / В. В. Виноградов. – М. : Наука, 1977. – С. 40–42.
6. Гак В. Г. Фразеология, образность и культура / В. Г. Гак // Советская лексикография. – М. : Русский язык, 1988. – С. 159–169.
7. Жуков В. П. Семантика фразеологических оборотов / В. П. Жуков. – М. : Просвещение, 1978. – 159 с.
8. Кунин А. В. Курс фразеологии современного английского языка / А. В. Кунин. – М. : Высшая школа, 1986. – 336 с.
9. Мокиенко В. М. Славянская фразеология / В. М. Мокиенко. – М. : Высш. шк., 1989. – 286 с.
10. Скрипник Л. Г. Фразеологія української мови / Л. Г. Скрипник. – К. : Наукова думка, 1973. – 280 с.
11. Смирницкий А. И. Лексикология английского языка / А. И. Смирницкий. – М. : Изд-во литературы на иностранных языках, 1956. – 260 с.
12. Смит Л. П. Фразеология английского языка / Л. П. Смит ; [пер. с англ. А. Р. Игнатъева]. – М. : Учпедгиз, 1959. – 390 с.

Анотація

Стаття присвячена опису системних зв'язків фразеологізмів та семантичним можливостям колоронімів в англійській мові. Встановлено, що найяскравіше семантичні можливості даних лексем виявляються у фразеологічній синонімії та антонімії. Наявність полісемічних, омонімічних та патронімічних ФО з колоронімами утворює основу для метафоричного перенесення та фразеологізми-деривати, що можуть вживатися як самостійні звороти.

Ключові слова: фразеологізм/фразеологічний зворот, колоронім, синонімія, антонімія, фразеологізм-дериват.

Аннотация

Статья посвящена описанию системных связей фразеологизмов и семантических возможностей колоронимов в английском языке. Установлено, что наиболее ярко семантические возможности данных лексем проявляются во фразеологической синонимии и антонимии.

Наличие полисемантических и патронимических ФЕ с колоронимами образует основу для метафорического переноса и фразеологизмы-дериваты, которые могут употребляться как самостоятельные обороты.

Ключевые слова: фразеологізм / фразеологічний оборот, колороним, синонимія, антонимія, фразеологізм-дериват.

Summary

The article dwells on the description of the system of phrasological connections and semantic abilities of colour names in English. It is established that mostly semantic abilities of such lexemes are presented by phraseological synonymy and antonymy. The presence of polysemic, omonymic and patronymic phraseological units with colour names makes the basis for metaphoric transfer and phraseological derivatives that can be used as independent units.

Keywords: phraseological unit, colour name, synonymy, antonymy, phraseological derivative.

УДК 81'276.6: 359

Дакі О. А.,

кандидат філологічних наук,

Київська державна академія водного транспорту

імені гетьмана Петра Конашевича-Сагайдачного

(Ізмаїл)

ТЕМАТИЧНА КЛАСИФІКАЦІЯ НАЗВ СУДЕН В УКРАЇНСЬКІЙ МОРСЬКІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ

На основі сучасної терміносистеми формуються і функціонують усі галузі науково-професійної діяльності. Українська морська термінологія на сучасному етапі перебуває у процесі становлення, через що відзначено термінологічну нестабільність.

Особливої актуальності зазначена проблема набуває у професійній комунікації спеціалістів та науковців, у викладанні та опануванні спеціальних морських дисциплін, бо ці процеси вимагають знання та постійного використання морських термінів, зокрема знання термінів на позначення назв суден та їх класифікації. Це дає змогу підвищувати фаховий рівень у морській галузі та орієнтуватись у сучасній науковій літературі, через яку відбуваються передача і поширення наукових понять та наукової інформації.

Мета роботи: виділити тематичну групу на позначення назв суден, подати їх класифікацію. Реалізація поставленої мети передбачає вирішення таких **завдань:** 1) визначити сутність тематичної групи у галузевій терміносистемі; 2) дібрати терміни на позначення назв суден; 3) подати їх класифікацію. Матеріалом дослідження послужили енциклопедичні видання [5] та словники термінів [4; 9], а також тексти з підручників [12], навчальних посібників [3; 6] та монографій [17].

Питання класифікації тематичних груп термінологічних одиниць стали об'єктом дослідження таких вчених, як Л. В. Козак, Л. В. Харчук, Л. А. Халіновська, О. Я. Андріянова, Л. В. Ярова. Так, у статті Л. В. Козак проаналізовано предметно-поняттєвий аспект української технічної термінології, подано класифікацію цього шару лексики за тематичними групами [8]. Статтю Л. В. Харчук присвячено аналізу тематичних груп електроенергетичних термінів на поняттєвому рівні